

akker

December 2016

Wen

Verder in dit
nummer

Conferentie
'Een toekomst
zonder de NAM'
p. 14

Ja-ja-stickers
p. 18

Column
p. 19

Agenda
p. 20

Colofon
p. 20

Contact
p. 21

GROENLINKS ledenblad provincie Groningen

TRAJECT2018

Dwars zoekt talent

Politiek is mensenwerk

Impressie van het leven
in de VS na de
verkiezingen

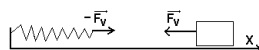
Genoeg te doen aan
de andere kant van de
grens

Campagneleider Jan Poel:
'Ik heb er gewoon plezier
in'

Investering in AirPort
Eelde gaat door ondanks
verzet GroenLinks

Veerkracht

Een andere economische
visie op het platteland

Provinciaal bestuur, statenfractie,
gedeputeerde en redactie van de
Wenakker wensen iedereen pret-
tige feestdagen en een goed 2017!

Wil je in jouw afdeling meehelpen in de campagne?
Meld je aan op:

https://steun.groenlinks.nl/page/s/doemee_vrijwilliger

TRAJECT2018

Dwars op zoek naar Talent

Alhoewel we nog volop bezig zijn met de Tweede Kamerverkiezingen is DWARS ook al bezig met de gemeenteraadsverkiezingen van 2018. Ons doel is zo veel mogelijk het DWARS geluid vertegenwoordigd te krijgen in de gemeenteraden. Om die reden zijn we net als in 2013 gestart met een scholingstraject waarbij we DWARSers klaar willen stomen voor het gemeenteraadslidmaatschap. In dit traject zal er een selectie worden gemaakt van jonge GroenLinkers die getraind zullen worden op hun vaardigheden en inhoudelijke kennis. Het traject zal lopen van april 2017 tot november 2017. Ook jij kunt je aanmelden voor dit traject! Lees meer over hieronder.

Eisen

- Je bent bij voorkeur DWARS lid en GroenLinks lid
- Je bent jonger dan 30
- Je woont in een gemeente met een GroenLinks afdeling of met een fractie gelieerd aan GroenLinks
- Je bent niet bang om in het openbaar te spreken
- Je bent bekend met het gedachtegoed van GroenLinks en bent niet bang deze uit te dragen
- Je bent geïnteresseerd in lokale politiek
- Je bent bereid een grote tijdsinvestering te doen in het traject en je werk in de gemeenteraad

Aanmeldprocedure

- Je kunt je aanmelden tot 1 februari door te mailen naar: tessel@dwars.org
- Je aanmelding moet bestaan uit een motivatiebrief (max 1 A4) en een CV
- Naar aanleiding van de brieven en CV's zal de werkgroep TRAJECT2018 een selectie maken
- Additioneel kun je op gesprek uitgenodigd worden door de werkgroep TRAJECT2018
- Uiterlijk 9 maart hoor je of je bent toegelaten
- Op 19 januari zal er een informatie avond plaats vinden over het traject
- Bij deelname wordt een kleine bijdrage gevraagd van de deelnemer.

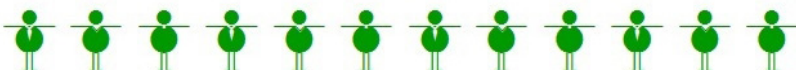

Foto: Ger Zuiderveen

Campagneleider Jan Poel: ‘Ik heb er gewoon plezier in’

Jan Poel is sinds het jaar 2000 de ongekroonde koning van de GroenLinks-campagne in Hoogezand-Sappemeer. In het dagelijks leven is hij manager en ‘verkoper’ van energiezuinige straatverlichting en ondanks zijn drukke baan vindt hij toch de tijd om campagneleider te zijn.

Als gevolg van de herindeling zijn de gemeenteraadsverkiezingen voor gemeente Midden-Groningen al op 22 november in 2017. Waar haalt Jan de inspiratie en de tijd vandaan om voor de zoveelste keer een campagne op te zetten? En wat zijn de plannen?

Jan Poel vertelt

Momenteel heb ik een drukke periode op mijn werk, maar wanneer je samenwerkt met een goed team, dan kunnen de voorbereidingen voor een campagne er ook nog wel bij. Ik heb er gewoon plezier in. We vormen met z’n vieren een team, waaronder twee raadsleden. Erg gezellig. We baseren ons in de campagne op de ervaringen van vorige keren, en we hebben een gezonde overeenstemming betreffende acties die wel of niet werken. Zo weten we bij voorbaat al dat er weinig mensen binnen de gemeentegrenzen zijn om deur aan deur te canvassen. Er waren wel vage toezeggingen vanuit de stad dat er flink veel jongeren rondlopen die wel willen meehelpen, maar deze toezeggingen blijken gebaseerd te zijn op een soort uitwisseling. Als zij ons helpen, dan moeten wij evenredig hun ook helpen op het moment dat in Groningen de verkiezingen plaatsvinden. Daar schieten we niet zoveel mee op, want we hebben nu eenmaal geen blik vrijwilligers dat we kunnen opentrekken. We beperken ons tot acties die minder menskracht kosten, maar wel effect hebben.

Aanpak

Het eerste wat we doen is een analyse van de verkiezingen maken uit voorgaande jaren. Waar zitten de GroenLinks-stemmers, maar ook waar zitten onze ‘concurrenten’, de linkse partijen. Op die plekken moeten we inzetten. Daarnaast gaan we de straat op, we gaan bij bewonersorganisaties, sportclubs of wijkraden langs om van hen te vernemen wat de

aandachtspunten zijn voor de komende jaren. De vraag die we stellen is: ‘Wat heeft u nodig in onze gemeente?’ We hopen daarmee tegelijkertijd de mensen te enthousiasmeren, is het niet om GroenLinks-lid te worden, dan wel om het politiek bewustzijn te vergroten, zodat ze naar de stembus gaan.

Door de gesprekken en de analyse kunnen we doelgericht flyeren. Zelf houd ik niet van het uitdelen van algemene flyers op de markt of in winkelcentra, ik geloof ook niet zozeer in het effect daarvan. Maar als je de verschillende dorpen of buurten benadert met een flyer met een duidelijke stellingname over een zaak die zich in de eigen buurt afspeelt, dan raak je de mensen veel meer. Nu doen we vooral dat voorwerk, namelijk informatie verzamelen op wijk- en dorpsniveau, straks gaan we ons presenteren en gericht campagne voeren.

De nuance is belangrijk

De landelijke verkiezingen op 15 maart 2017 zijn uiteraard ook van belang, maar ik zie deze verkiezingen vooral als opmaat voor ‘onze’ eigen verkiezingen op 22 november later dat jaar. Ik vermoed dat we net als voorgaande jaren waarschijnlijk weinig gebruik zullen maken van het landelijke propagandamateriaal, want dat is toch vooral gericht op algemene (te vaak randstedelijke) thema’s die op lokaal niveau veel minder aan de orde zijn. We leven in een tijd waar de politieke boodschap direct met het dagelijkse leven te maken moet hebben, wil je binnenkomen. Angsten en vooroordelen spelen bij burgers nu wellicht een nog grotere rol dan ooit tevoren. Het is aan GroenLinks en alle andere politieke partijen om hierop een goed antwoord te geven. Het schijnt wereldwijd maar niet te lukken om aandacht te krijgen voor nuancering. Populisten als Trump, Wilders en sommige plaatselijke belangenpartijen hebben het schijnbaar gemakkelijker. Hoe graag je het ook anders zou willen zien.

Bakfiets

GroenLinks Midden-Groningen wil ik graag op de kaart zetten. Eén van mijn belangrijke drijfveren daarbij is de lol die ik beleef. Al diverse keren hebben we campagne gevoerd met een bakfiets, dat was geweldig. Rondom Internationale Vrouwendag deelden we plantjes uit aan de passanten, een andere keer liepen we met windmolentjes. Daar heb ik plezier in, een

veel mooiere methode dan ‘domweg’ flyers uit te delen. Flyeren heeft alleen zin wanneer dat gericht gebeurt. Sandwichborden plaatsen we ruim voordat de verkiezingen plaatsvinden. Immers, dan val je veel meer op dan wanneer je dat tegelijkertijd doet met alle andere partijen. De laatste maanden van de campagne plaatsen we advertenties in de krant. Opvallend groot, professioneel opgemaakt met duidelijke plaatjes en weinig tekst. Misschien maken we zelf ook weer een GroenLinks-krant die huis aan huis verspreid wordt door een distributeur. Die advertenties en het krantje kosten weinig menskracht, maar natuurlijk wel geld. De afdeling spaart voortdurend speciaal voor de campagne. We hebben de gewoonte de raadsleden en wethouder een bescheiden maandelijks afdracht te laten doen, om een en ander te bekostigen. De afspraken rondom de financiën worden vooraf met elkaar gemaakt.

Thema's

Bekende GroenLinks-thema's als groen, milieu en duurzaamheid zijn bij iedereen bekend. Natuurlijk moet je ze wel meenemen in de campagne, maar we hebben een achterstand met thema's als armoedebeleid, werkgelegenheid, zorg en onderwijs. De goede ideeën zijn er wel, maar ze kunnen veel meer voor het voetlicht geplaatst worden. Daarop kunnen we ons nog veel beter profileren. Wellicht gaat dit met hulp van het ‘Jesse Klaver-effect’ ook daadwerkelijk lukken. We hopen Jesse ergens in oktober volgend jaar bij ons te laten komen, wellicht in samenwerking met GroenLinks Westerwolde. Zij hebben gelijktijdig met ons gemeenteraadsverkiezingen. Een groot voordeel van de herindeling is dat je verkiezingen houdt eerder dan de rest. De landelijke kopstukken hebben dan geen excuus om NIET naar het noorden te komen. Ik ben hoopvol gestemd voor 2017.

Ger Zuiderveen

Politiek is mensenwerk

Het ging vooral over mensen, tijdens de provinciale ledenvergadering van 26 november. Er werd veel gestemd – over mensen – en veel gesproken – over mensen. Eerst over kandidaat-voorzitter Ria Damhof.

Zij mocht vertellen hoe het was om (als interim-voorzitter) de telefoontjes op te vangen van journalisten over de ‘opstand in Groningen’, oftewel de kwestie Liesbeth van Tongeren nu die gepasseerd was voor de kandidatenlijst voor de komende Tweede Kamerverkiezingen. Heeft Ria ook geleerd van haar interim-voorzitterschap? Zij kon volmondig ja zeggen: ‘Ik kan wel zeggen dat er afgelopen week sprake was van een steile leercurve!’ En dat ze in het *Dagblad van het Noorden* niet helemaal naar haar zin geciteerd was, ach ja, ook dat hoort erbij. Geen verrassing dus dat Ria vrijwel unaniem verkozen werd tot voorzitter. ‘Ik heb er veel zin in’, bedankte ze de ledenvergadering.

Er moest nog meer over mensen gestemd worden, die zaterdagochtend. Met een ruime meerderheid werd Trevor Mooijman in het provinciaal bestuur gekozen als algemeen bestuurslid, waarna de tweede kandidaat Auke ten Hoeve grootmoedig toch zijn talenten en ervaring ter beschikking stelde. ‘Want het gaat niet om mij, het gaat om de partij.’

Tweede Kamer

Het stond niet op de agenda. Maar natuurlijk was dit een belangrijk punt: de kandidatuur van Liesbeth van Tongeren. Er werd eerst vastgesteld dat op de lijst noordelijke kandidaten vrijwel ontbreken. Hoewel niet iedereen dit nou zo belangrijk vond (de populariteit van Liesbeth in Groningen is immers het bewijs dat een Kamerlid niet per se uit de regio hoeft te komen om gevoel te hebben voor de regio), vonden de leden de lijst toch onevenwichtig. En de verrassing en boosheid over het opzij schuiven van Liesbeth was groot. Harrie Miedema: 'Hoe kon dit gebeuren? Ze komt hier vaak, is zichtbaar, iedereen kent haar... of zit hier een strategisch plannetje achter, om veel commotie en pr te veroorzaken?' Hij en enkele andere leden dienden een motie in, waarin het provinciaal bestuur opgeroepen wordt om zich in te zetten voor een verkiesbare plaats voor Liesbeth. De motie werd unaniem aangenomen. Liesbeth, telefonisch op de hoogte gehouden, liet weten ontroerd te zijn door de actie, waarna zij Harrie (door Jorien Bakker als fysieke intermediair) hartelijk op de wang kustte.

Alle foto's: Leo de Vree

Gedeputeerde en Statenfractie

En toen was het de beurt aan Nienke Homan om aan de leden verantwoording af te leggen voor haar daden als gedeputeerde. Na een ongemakkelijk begin vol 'pittige sessies' lijkt de provinciale politiek nu in wat rustiger vaarwater te komen. Ook in de provincie draait het om

mensen. Bijvoorbeeld de vele contacten tussen haar en de (GroenLinks-)wethouders. En de bijeenkomsten met boeren in het kader van de stimulering van biologische landbouw. ‘Vorige week waren er zestig boeren, en daarvoor 45, terwijl we er maar acht verwachtten.’ Wat betreft de energietransitie schieten de lokale initiatieven als paddenstoelen uit de grond. Vorige week heeft Homan de energiecoöperatie Ten Boer een cheque mogen overhandigen. Maar het grootste aandeel wat betreft energietransitie moet van de (grote) bedrijven komen. Dat tikt tenminste aan. En daar wordt op dit moment dan ook geweldig veel energie gestoken.

Ook de Statenfractie is na bijna twee jaar warm gedraaid en gewend geraakt aan het functioneren in een coalitie. Dit betaalt zich nu uit. Wat betreft een heikel dossier als Groningen Airport Eelde (GroenLinks is tegenstander van verder investeren) lukt het de fractie verder te kijken dan alleen ‘tegen’ stemmen en toch winst binnen te slepen. Zonder zichzelf te verloochenen. De leden complimenteerden de fractie met haar strategie, maar waarschuwden de fractie ook goed na te denken om de communicatie daarover naar buiten. Want in de politiek draait het om de mensen...

Nicolette Scholten

Impressie van het leven in de VS na de verkiezingen

Dit is geen analyse wat er gebeurd is tijdens de presidentieële verkiezingen in de VS, maar een sfeerimpressie. Analyses zijn er al genoeg.

Twee weken voor de verkiezingen kregen we het goede nieuws dat Colorado geen battleground state meer was; Colorado was Democratisch! Dit stemde de ‘links bewogen’ Amerikanen (liberals) en ons zeer positief. We gingen opgetogen de verkiezingen in.

Rood en blauw

Tijdens de uitslagenavond zaten we voor de tv gekluisterd en zagen we staat na staat rood (Republikeins) gekleurd op het scherm verschijnen. Bij elke nieuwe rode staat werden er rekensommen gemaakt hoe Hillary toch nog kon winnen, maar tegen elf uur ’s avonds was het duidelijk dat ze verloren had. Traditioneel blauwe staten waren rood geworden. Heel veel mensen waren geschokt.

Eerste reacties

De volgende dag zag ik een soort massadepressie ontstaan onder liberalen, in mijn vriendenkring en op sociale media. Die dag kwamen ook veelvuldig meldingen van groteske uitingen van racisme, seksisme en discriminatie. De sfeer was anders in het publieke leven. Tijdens Thanksgiving, de feestdag twee weken na de verkiezingen, was de verkiezingsuitslag het tafelgesprek, en zowel Republikeinen en Democraten uitten teleurstelling en gevoelens van angst.

Eerste gevolgen

Wat veel mensen duidelijk is geworden, is dat er nog een hoop werk aan de winkel is in post-civil-rights-tijdperk. Racisme en discriminatie zijn

geen verleden tijd. Deze eye-opener leverde interessante resultaten op. Ineens staat het electoral college (zeg maar: districtenstelsel) ter discussie; veel organisaties voor gelijke rechten krijgen meer bezoekers op hun website en ontvangen meer donaties; nieuwe actiegroepen schieten als paddenstoelen uit de grond; de Green Party wordt een bondgenoot van de Democraten en vraagt om een hertelling; en er worden nu wekelijks demonstraties georganiseerd.

Protesten

Een dag na de verkiezingen liep ik mee in zo'n mars. Duizenden mensen verzamelden zich voor het regeringsgebouw van de staat Colorado (Capitol). Het was een bont gezelschap van vooral mensen tussen 18 en 40 en een groep 65+. Met zijn allen liepen we twee uur lang door de straten van Denver, gelukkig zonder aanvaringen met de politie of vernielingen. Tijdens het scanderen merkte ik hoeveel er voor deze Amerikanen op het spel stond. Naast de leus Not my president, kwamen onder andere de volgende voorbij: Black Lives Matter, Muslim Lives Matter, Immigrants are welcome here, Climate change is real, Love trumps hate, en This is what democracy looks like. En ook ... My body, my choice. Als kind geboren in de jaren zeventig had ik nooit gedacht ooit in mijn leven deze kreet te roepen. Trump en zijn kabinet hebben geen boodschap aan vrouwenrechten, de met veel moeite verkregen burgerrechten en de rechten van de LGBTQI-gemeenschap (Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Queer or Questioning, and Intersex).

De DSA

Verdeel en heers wordt Trumps strategie wel eens genoemd. Want niet alleen deze wakker geschudde mensen komen in actie, ook de Trump-pets. Zij beledigen mensen, kladden hakenkruizen op gebouwen en vallen vrouwen lastig. Elke dag zijn daarvan meldingen. Zelfs in linkse steden, bijvoorbeeld in ons eigen winkelcentrum. Deze acties worden trots begeleid door Trumps naam. Het publieke leven lijkt gepolariseerd. Mensen spreken nu van The Divided States of America.

Bea Moolenaar

jcb: ceative commons share aline

Investeren in AirPort Eelde gaat door ondanks verzet GroenLinks

De afgelopen maanden is er veel gesproken in de Staten over de toekomst voor Groningen AirPort Eelde (GAE). Aanleiding vormen de aanhoudende verliezen op de exploitatie van het vliegveld, waardoor de bodem van de reserves in zicht komt. Er zijn veel onderzoeken uitgevoerd en rapporten verschenen. In oktober van dit jaar was de uitkomst dat er drie keuzemogelijkheden voor het vliegveld waren: 1. Afbouwen 2. Doorgaan op de huidige voet en 3. Investeren.

De Statenfractie van GroenLinks in Groningen is nooit positief geweest over het investeren van overheidsgeld in vliegveld Eelde; zo waren we bijvoorbeeld tegen de baanverlenging. Die heeft de afgelopen jaren niet gebracht wat er van tevoren van werd verwacht. De reizigersaantallen blijven ver achter bij de verwachtingen waardoor het vliegveld niet zijn eigen broek kan ophouden.

Investeren

De aandeelhouders, waaronder de provincie Groningen, worden nu gevraagd of ze willen investeren in het vliegveld, om het aantal reizigers en daardoor de kostendekkendheid te vergroten. Uit onderzoek van Lufthansa zou blijken dat er een kans is dat het aantal passagiers fors zal toenemen als er stevig wordt geïnvesteerd. Volgens het investeringsscenario zouden de aandeelhouders in 10 jaar circa 46 miljoen euro moeten investeren in GAE.

Afbouwen

De Statenfractie heeft zich van begin af aan ingezet voor het scenario Afbouwen. De reden hiervoor is dat we erop tegen zijn dat we als overheid geld steken in de meest vervuilende wijze van transport. Daarnaast geloven we niet in de voorspellingen dat het aantal passagiers fors zal toenemen als er geïnvesteerd gaat worden. In het verleden zijn er al veel van dit soort positieve voorspellingen gedaan voor het aantal passagiers op GAE, die nooit zijn uitgekomen. Er wordt bij GAE veel gedaan aan wensdenken, zo concludeerde enkele jaren geleden ook de Noordelijke Rekenkamer in een kritisch rapport.

Investeren en compenseren

Bij onze inzet voor afbouw van GAE hebben we nauw opgetrokken met de fracties van GroenLinks in de stad Groningen, in de provincie Drenthe en in Tynaarlo en Assen. In de Staten hadden we steun van de SP die ook voor afbouw was. De coalitiepartijen CDA en CU waren voor investeren en D66 zat er wat tussenin. Het zag er lange tijd naar uit dat er in GS van Groningen een meerderheid voor afbouw zou komen. Helaas is dat op het laatste ogenblik niet gelukt, mede omdat bijna alle andere aandeelhouders al besloten hadden om voor investeren te gaan.

Omdat er in het collegeakkoord in Groningen staat dat er geen structureel geld gaat naar GAE, moesten de afspraken uit het collegeprogramma aangepast worden. GroenLinks en de SP kregen de vrijheid om tegen het GS-voorstel te stemmen. Daarnaast wordt er als compensatie voor het investeren in GAE extra geld gestoken in een fonds voor duurzame energie, in duurzaam busvervoer en in de zorg. Hierover hebben de coalitiepartijen een akkoord bereikt.

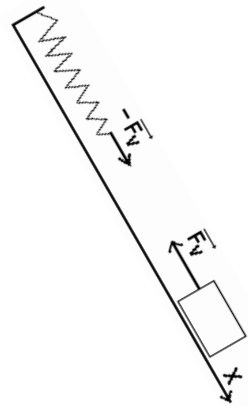
Conclusie

Jammer dat we het net niet gered hebben in GS en dat er nu toch weer opnieuw overheidsgeld in GAE wordt gestoken. We hebben ons best gedaan en er is in elk geval compensatie geregeld met investeringen in goede plannen. We zijn wel bang dat GAE over een tijdje weer op de stoep zal staan omdat het aantal passagiers onvoldoende toeneemt. Ons antwoord daarop kunnen jullie al raden. Jammer dat de meerderheid denkt niet zonder een vliegveld in Eelde te kunnen.

Harrie Miedema

Veerkracht

Burgerinitiatieven, burgerkracht, burgerparticipatie, gemeenschapskracht... begrippen die des te meer gaan tellen nu de gemeentelijke overheid geneigd is zich een kleinere rol aan te meten en (althans fysiek) op grotere afstand gaat staan door herindelingen. Wat dat laatste betreft: de GroenLinks-afdelingen in Noordwest-Groningen (De Marne, Winsum, Eemsum, DAL) hebben geweigerd te blijven steken in discussies over wie met wie in welke gemeente wel of niet moet samengaan. Ze hebben verder gekeken. Dit resulteerde in twee inspirerende avonden.

Op de twee avonden, bestemd voor alle leden, waren ook de GroenLinks-raadsfracties, de drie GL-wethouders en op de tweede avond gedeputeerde Nienke Homan aanwezig.

Tijdens de eerste avond in Stedum werden burgerinitiatieven aan het woord gelaten: de coöperatie Klooster en Buren (Kloosterburen), die zich bijzonder ambitieus bezighoudt met zorg, onderwijs en herbestemming van oude gebouwen, het postcoderoosproject Zonnestroom in Stedum en de dorpswinkel in Sauwerd. Allemaal voorbeelden van groepen burgers die al dan niet in samenwerking of juist in gevecht met overheid en instanties resultaten behalen in hun eigen dorp. Niet dat dit steeds gemakkelijk gaat.

De initiatieven kampen intern met een gebrek aan tijd of kennis en zijn afhankelijk van vrijwilligers van wie je niet alles kunt verwachten. Het is bovendien lastig om niet zelf een ‘instituut’ te worden. Elles Bulder (lector Krimp en Leefomgeving), voegde daaraan toe: ‘Er moet aandacht zijn voor de situatie dat steeds dezelfde club mensen de activiteiten moet trekken. Daardoor ontstaat het risico voor vrijwilligersburn-out.’ Tip van Han Limburg van de dorpswinkel: ‘Betrek iedereen bij het proces, maar geef de uitvoerende mensen wel de meeste zeggenschap.’ En Anne Hilderink van Klooster en Buren: ‘Voorkom dat je alles dood redeneert. Het is beter om van “uitvoeren” uit te gaan, niet van praten over.’

Voor velen wellicht een eyeopener: volgens Han Limburg geven dorpsbudgetten een verkeerd signaal af. ‘Een dorpsbudget introduceert een discussie in een dorp over de vraag waaraan het geld te besteden. Het is beter om geld pas beschikbaar te stellen wanneer er een vraag uit een initiatief is voortgekomen. Een gemeente zou niet zelf moeten gaan bedenken waaraan een dorpsbudget besteed mag worden.’ En een andere belangrijke van wethouder Bé Schollema: ‘Er is een minimummaat voor voorzieningen nodig, omdat voorkomen moet worden dat in het ene dorp de zorg goed geregeld is en in het andere dorp niets.’ Organisator Brenda Bartelink vatte samen: ‘Gemeenten moeten durven loslaten, maar wel verantwoordelijkheid nemen waar het nodig is.’

Wakker Noord-Groningen

Voor de tweede avond had de organisatie Jan van Ginkel, gemeentesecretaris van Zaanstad, weten te strikken. En die schudde het publiek hardhandig wakker. ‘De overheid verliest aan betekenis’, was zijn eerste boodschap.

‘Als wij de deur vandaag sluiten, wanneer zou de burger ons dan gaan missen?’ Hij bekritiseerde de wijze waarop gemeenteraden in het algemeen functioneren. Op zijn Pavloviaans wordt gereageerd op alles wat het college op ze af schiet. ‘Als je je afvraagt welke betekenis een raadsvergadering heeft gehad voor de maatschappij, moet het antwoord zijn: meestal geen enkele.’ Het politieke systeem is failliet, maar in feite heeft ook Van Ginkel geen alternatief. Ook Van Ginkel gaat in op het begrip burgerkracht, maar noemt het liever gemeenschapskracht. Een grote (maar niet te grote, hij zou hebben gepleit voor G7) gemeente aan de ene kant en aan de andere kant investering in de identiteit van de kernen. Maatwerk? Het toverwoord van tegenwoordig, maar pas op voor willekeur, zo waarschuwde hij.

Nienke Homan reageerde dat zij tevreden is als er beweging is en als zij daarin een rol heeft gespeeld. Zij pleitte voor het loslaten van ego’s en je bewust de vraag stellen: wat is precies de reden van wat we doen? Bé Schollema: ‘Burgerkracht en populisme liggen dicht bij elkaar. Alleen maar tegemoetkomen aan vragen, is niet de bedoeling. Je zult samen met een oplossing moeten komen. Herwil van Gelder was het met hem eens: ‘Hoe breng je je eigen waarden in tijdens de gesprekken met mensen?’ In ieder geval niet door ‘lievig’ doen. ‘Frustreren levert soms ook wat op.’

Jan van Ginkel gaf raadsleden tot slot nog een les: ‘Durf eens aan een wethouder te vragen: beste wethouder, waartoe dient dit voorstel? Welke waarde wilt u bevorderen? En als iets minder goed uitgepakt heeft dan gewild: wat heeft u geleerd van de mislukking? Wilt u dat met mij

delen? Alles beter dan het slimste jongetje van de klas spelen, optelfoutjes in nota's ontdekken of inzoomen op nietszeggende details.

In januari zal een derde avond worden georganiseerd, over sociale en groene politiek. De leden in Noordwest-Groningen zullen bericht krijgen.

Nicolette Scholten

Er is genoeg te doen aan de andere kant van de grens

De Statenfractie heeft op 2 november in gezelschap van Ate Flapper van de afdeling Oldambt een werkbezoek gebracht aan EDR: de organisatie die in de Eems-Dollard Regio de samenwerking tussen Nederland en Duitsland moet regelen. Het werd een interessant gesprek met directeur Karel Groen en beleidsmedewerker Michiel Malewitsj.

De EDR is een dienstverlenende en faciliterende kennisinstelling met 100 noordelijke gemeenten als leden. Het grootste deel van de begroting van € 55 miljoen komt van de EU (Interreg, EFRO).

Het bestuur van EDR bestaat uit burgemeesters. De EDR heeft geen eigen programma, maar ondersteunt overheden als die daar bij grensoverschrijdend beleid behoefte aan hebben.

Er werken 18 mensen, waarvan 10 uit Duitsland en 8 uit Nederland. De EDR richt zich in Nederland op de drie noordelijke provincies en in Duitsland op Niedersachsen, met name Ems en Ost-Friesland.

Werk

Het thema van het werkbezoek van de Statenfractie was werkgelegenheid. De EDR heeft voor dat onderwerp een speciaal project opgezet: Arbeidsmarkt Noord, gefinancierd door de drie provincies en Interreg, met een eigen website: www.arbeidsmarkt-noord.eu

Verschillen

De arbeidsmarkt in Nederland verschilt nogal van Duitsland. In Nederland heb je veel meer zzp'ers, veel meer mensen die in deeltijd werken en veel meer werkende vrouwen. In Duitsland heeft men wel veel waardering voor oudere werknemers, omdat die veel ervaring meebrengen.

Er zijn ook culturele verschillen: Nederlanders zijn in de ogen van Duitsers recht voor de raap, terwijl men in Duitsland veel belang hecht aan zorgvuldigheid en kennis. Dat laatste vind je ook terug in de opleidingen: in Nederland wordt men breed opgeleid, in Duitsland diep. In de praktijk van werk en stages worden voor dat verschil praktische oplossingen gezocht.

Vacatures in Duitsland

Er zijn in Duitsland veel vacatures in de zorg. Daar liggen voor Nederlanders goede kansen, maar er is wel een probleem met diploma's. Op wo- en bho-niveau zijn diploma's gelijkgeschakeld, maar niet op mbo-niveau, en daar liggen vaak de vacatures. Meestal lukt het de problemen op te lossen door extra modules of door meer werkervaring op te doen. Ook in de techniek en de bouw zijn in Duitsland veel vacatures, maar op die gebieden trekt ook de Nederlandse arbeidsmarkt weer aan.

Problemen om op te lossen

Als je in Duitsland werkt via een uitzendbureau gelden de Nederlandse regelingen, maar je betaalt wel belasting in Duitsland. Dat heeft gevolgen voor bijvoorbeeld het recht op toeslagen. De EDR adviseert individuele burgers op dit punt. Meestal vallen de neveneffecten mee, soms tegen.

Per week vragen 50 tot 100 mensen informatie op bij de EDR. Eens per maand komen de Belastingdienst en de Sociale Verzekeringsbank voorlichting geven. Daar komen zo'n 15 tot 20 mensen op af. Er is net een nieuwe belastingovereenkomst geratificeerd die werken over de grens eenvoudiger moet maken, maar een regelvrije zone om werken over de grens makkelijk te maken lijkt een stap te ver.

Openbaar vervoer

Als je met het openbaar vervoer naar Duitsland wilt kun je eigenlijk alleen met de trein via Bad Nieuweschans. Er zijn langs de grens geen buslijnen van het ene naar het andere land. Dat maakt het voor mensen zonder auto niet eenvoudig om in Duitsland aan de slag te gaan. Soms kan een oplossing worden gevonden met de inzet van een bedrijfsbusje.

Stages in Duitsland

Verschillende onderwijsinstellingen in de provincie Groningen laten hun leerlingen stages doen in Duitsland. De meeste leerlingen zijn niet meteen enthousiast, maar als ze eenmaal aan de slag zijn vinden ze het toch ontzettend leuk. Een aantal van leerlingen gaat dagelijks op en neer, maar waar de afstanden te groot zijn, wordt voor huisvesting gezorgd. Omdat de meeste leerlingen geen Duits in hun eindexamenpakket hadden, krijgen ze voorafgaand aan de stage een tweedaagse spoedcursus, die voldoende basis blijkt te leggen voor het werk. In de praktijk wordt daarna snel bijgeleerd.

Vacaturepunten

In Winschoten en Leer zijn vaste vacaturepunten en kunnen mensen dus zien wat het aanbod aan arbeidsplaatsen is. Opvallend is dat in het Akkoord van Westerlee werken over de grens een speerpunt is, maar dat bij schrijven van dat akkoord geen contact is geweest met de EDR. De Statenfractie heeft daar vragen over gesteld aan Gedeputeerde Staten.

Economische interactie

Er is weinig economische interactie over de grens. Blijkbaar richt men zich vooral op eigen land. Met handelsmissies met de Kamers van Koophandel wordt geprobeerd daar verandering in te brengen. Het zou vanuit onze kant ook mooi zijn als Nederlandse bedrijven opdrachten krijgen uit Duitsland of dat Duitse bedrijven zich in Nederland vestigen.

Henk de Weerd

Een toekomst zonder de NAM?

Kan de gaswinning zo georganiseerd worden dat de veiligheid wel voorop staat? Hoe wordt een energievoorziening opgetuigd waarbij belangen van mens en milieu niet ondergeschikt worden aan economische belangen? Over die vragen wordt zaterdag 7 januari in het provinciehuis gesproken tijdens de conferentie 'Een toekomst zonder de NAM?' De conferentie wordt 's avonds gevolgd door een politiek debat met kopstukken van landelijke politieke partijen in het Groninger Forum.

Sprekers tijdens de conferentie zijn onder andere hoogleraren Tom Postmes en Herman Bröring van de Rijksuniversiteit Groningen, Bart Crezee van de journalistieke beweging Follow the Money, Daniel Chavez, onderzoeker bij het Transnational Institute, Milieudefensie-organisator en blogger Peter Kodde, Derwin Schorren van de Groninger Bodem Beweging en Susan Top van het Groninger Gasberaad.

De conferentie komt tot stand met medewerking van Milieudefensie, de Groninger Bodem Beweging, het Kenniscentrum Aardbevingen en Duurzame Ontwikkeling, het Transnational Institute, de Stichting Onderzoek Multinationale Ondernemingen, de SP, ChristenUnie, GroenLinks en de Partij voor de Dieren.

De conferentie is na aanmelding voor iedereen toegankelijk. Aanmelden op: <https://eentoekomstzonderdenam.wordpress.com/>

Diogenes

Het is niet dat de mensen geen tijd hebben. Het ontbreekt hen aan energie.

Een andere economische visie op het platteland

V. l.n.r. voorzitter Arjen Nolles, Steven Brakman, Emme Groot, Alfred Klein-knecht

Op 19 november organiseerden de drie noordelijke provinciale afdelingen van GroenLinks een bijeenkomst over krimp en de mogelijkheid om er iets aan doen. Zou een andere economische blik misschien kunnen helpen? Er is namelijk in de krimpgebieden genoeg werk te verrichten (met name op het niveau van voorzieningen), en er is voldoende aanbod aan arbeidskrachten. Het ontbreekt alleen aan geld. Twee hoogleraren economie en een ervaren bestuurder lieten er hun licht over schijnen.

De bijdrage van Steven Brakman (RUG) was inleidend van aard, maar er werden wel een paar stevige conclusies getrokken.

Krimp moet je accepteren

Krimp is een nieuw probleem dat zich op steeds grotere schaal zal gaan voordoen: 50% van de gemeenten zal in er in komende 40 jaar mee te maken krijgen. Ook in de grote steden zal krimp merkbaar zijn want in heel Europa gaat de bevolking krimpen. Dit zal er toe leiden dat Nederland in 2060 tussen de 15 en 19 miljoen inwoners zal hebben. Voor de daarbij behorende vergrijzing is migratie geen oplossing, want immigranten nemen na korte tijd de voortplantingsgewoonte van de autochtone bevolking over. Voor het platteland is vergrijzing op zich geen probleem: je hoeft alleen maar de voorzieningen aan te passen.

Oorzaken van krimp

De oorzaken van wereldwijde krimp moeten niet alleen gezocht worden in de trek van het platteland naar de steden (noodzakelijk vanwege de agglomeratieschaduw waar het platteland in ligt), maar ook in economische en politieke veranderingen.

1. Suburbanisatie: ontstaan van slaapsteden, verplaatsing van hoofdkantoren uit het centrum, e.d.
2. Industriële transformatie: de-industrialisering (bijvoorbeeld: textiel, mijnen)
3. Beleid: de-investeren door de overheid
4. Schokken als natuurrampen en oorlogen

Gevolgen van krimp

De gevolgen van krimp zijn in Nederland velerlei:

1. De arbeidsmarkt wordt minder flexibel (als het moeilijk is om je huis te verkopen ga je niet buiten de regio op zoek naar werk).
2. De belastingbasis verandert, met name voor de aan woningen en

huishoudens gerelateerde belastingen zoals bijvoorbeeld de OZB.

3. Het aanbod aan publieke diensten daalt (scholen, ziekenhuizen, cultuur).
4. De concurrentiekracht van de regio neemt af (Amsterdam versus Delfzijl, EU versus Azië).
5. De woningmarktstructuur zorgt ervoor dat mensen zonder werk in economisch zwakke gebieden blijven omdat de woonkosten daar laag zijn.

Oplossingen

Er zijn in principe twee oplossingen, waarvan de eerste, het ‘geïsoleerde eilandenmodel’, niet succesvol is gebleken. In dit model probeert elke gemeente met investeringen voor zichzelf er het beste van te maken. Dat gaat ten koste van de burens die hetzelfde doen. Dat leidt tot beleidsconcurrentie op lage schaal, met als resultaat: lege bedrijventerreinen, moeilijk verkoopbare huizen, te kleine scholen, niet rendabele ziekenhuizen, lege schouwburgen. Subsidies bieden in principe geen oplossing omdat ze economische activiteit in stand houden in niet-productieve gebieden. Ze maken het bovendien aantrekkelijk voor mensen met weinig kans op de lokale arbeidsmarkt niet elders op zoek te gaan naar werk.

Een goed alternatief voor het eilandenmodel vereist politieke bereidheid tot samenwerking en coördinatie. Dus geen beleidsconcurrentie tussen gemeenten, maar rekening houden met elkaar en afspraken maken. Pijnlijke onderdelen van een dergelijke aanpak zijn de vermindering van het aantal woningen en het stoppen met het investeren van publiek geld in onproductieve regio's. In krimpgebieden moet de politiek zich richten op het in standhouden van de leefbaarheid. Het grote probleem is: wie gaat die keuzes maken?

De praktijk

PvdA bestuurder Emme Groot, uitgenodigd als voorzitter van de Economic Board Groningen (de organisatie die de gevolgen van de gasbevingsschade moet aanpakken), sloot in zijn bijdrage direct aan bij de vraag wie de keuzes gaat maken. Zijns inziens zijn die keuzes in de praktijk al gemaakt. Een voorbeeld is de daling van het aantal inwoners van Delfzijl met 8000 mensen. Daar valt niets aan te doen. Wat de beleidsconcurrentie betreft: in krimpgebieden is men niet bereid tot coördinatie. De Economic Board zoekt daarom ondanks de wetenschap toch oplossingen in de sfeer van investeren:

1. Woningen vervangen: dat betekent investeren in de lokale economie en invloed op demografische ontwikkelingen. De economische resultaten in de vorm van werk en kennis moeten hier blijven.
2. Aanleg van breedbandinternet op het platteland (dan blijft het voor bewoners en bedrijven aantrekkelijk).
3. Het lopend 5G experiment mobiele telefonie helpt bestaande bedrijven en trekt nieuwe aan.
4. Investeringen in onderwijs.
5. Inzetten op regionale kracht, aansluiten bij gebiedseigen kenmerken.
6. Economische stimulering: er is 300 tot 400 miljoen euro beschikbaar. Waar ga je dat aan besteden? Criteria bij het maken van een keuze zijn optimaal rendement en het vermogen extra financiering aan te trekken.

De Economic Board kan 100 miljoen euro investeren. Dat moet

gebeuren in nieuwe ontwikkelingen. Omdat banken niet willen investeren moet de Economic Board dat doen. Een van de instrumenten daarbij is het Groeifonds. Dat heeft een omvang van € 40 miljoen en is 65% revolverend. Omdat er rekening wordt gehouden met de mogelijkheid dat niet al het geld terug komt, kunnen procedures sneller worden doorlopen dan bij een bank.

Arbeidsproductiviteit of flexibiliteit ('Slim en lui' of 'Dom en vlijtig')

Oud-hoogleraar Alfred Kleinknecht (TU Delft, lid van de GroenLinks werkgroep economie) richtte zich in zijn bijdrage op een fenomeen dat alles te maken heeft met krimp, maar op een abstracter niveau: de afname van de arbeidsproductiviteit sinds de jaren zeventig. Die afname is een probleem omdat groei van de arbeidsproductiviteit een van de twee manieren is om de economie te laten groeien.

De andere is mensen meer te laten werken voor minder geld. Dát proces is al een fors aantal jaren aan de gang en de negatieve effecten komen vooral aan de onderkant van de arbeidsmarkt terecht.

Achtergrond ervan is het stoppen van de technische ontwikkelingen in de IT-sector in 2005, het streven van bedrijven naar minder kosten en de opkomst van de aanbodeconomie als theoretisch model (Hayek e.c.). In de aanbodeconomie zijn deregulering van de arbeidsmarkt met versoepeling van ontslagmogelijkheden en lagere lonen belangrijke elementen. Om concurrentie om de banen in stand te houden, en daarmee de lonen laag, is werkloosheid noodzakelijk. Dit model is dominant in de Angelsaksische economie.

In oud-Europa en Japan houdt men vast aan het idee van een verzorgingsstaat met de daarbij behorende bescherming op de arbeidsmarkt. De twee benaderingen leiden tot twee modellen van kapitalisme:

- Het Angelsaksische model met een flexibele arbeidsmarkt en zwakke bescherming voor de werkenden
- Het model van Oud-Europa en Japan: starre arbeidsmarkt met meer zekerheid voor werkenden (sterke verzorgingsstaat).

Je kunt deze modellen op twee criteria met elkaar vergelijken:

- Economische groei: er is geen verschil tussen beide modellen
- Arbeidsproductiviteit: het Europese model levert meer op omdat loongroei het voor bedrijven aantrekkelijk maakt te investeren in verhoging van de arbeidsproductiviteit wat weer kan leiden tot economische groei. In de VS gebeurt dat nauwelijks omdat de lonen daar zo laag zijn dat investeringen financieel oninteressant zijn.

Nadelen flexibiliteit

Een flexibele arbeidsmarkt lijkt interessant voor bedrijven maar heeft ook voor hen een aantal forse nadelen:

1. Kennis lekt weg met het personeel, waardoor de organisatie steeds minder weet en kan (aflerende organisatie).
2. Er is meer (duur) management nodig om de zaak in goede banen te leiden
3. De top wordt steeds machtiger, waardoor de communicatie in de organisatie verwaterd, wat op zijn beurt de organisatie verzwakt.

Baanloze groei

Het oud-Europese model heeft ruimte voor investeringen in arbeidsproductiviteit, maar dat leidt niet altijd tot meer werk (baanloze groei). Er moet daarom ingezet worden op kenniseconomie, goede opleidingen

en arbeidsduurverkorting. Voor de mensen die daarin niet meekomen moeten openbare basisbanen komen. Je kunt 300.000 mensen uit de bijstand voor het minimumloon werk laten doen dat nu blijft liggen voor 2,4 miljard euro. Een dergelijke aanpak zou in krimpgebieden een oplossing kunnen bieden.

Discussie

De discussie met de zaal concentreerde zich op een aantal punten. Het eerste was de relatie tussen welzijn en economische groei. Vastgesteld werd dat welzijn het doel moet zijn van beleid en dat economische groei een middel is om dat doel te bevorderen. Het gaat daarbij overigens niet alleen om geld, maar ook om de banden die in een gemeenschap bestaan. Wel is er voldoende geld nodig om de leefbaarheid op peil te houden.

Het tweede discussiepunt was het scheppen van werkgelegenheid. Het beste is het om werkgelegenheid te creëren door aan te sluiten bij de kenmerken van het gebied, maar waar dat niet kan moet naar alternatieven worden gezocht. Die kunnen gevonden worden in bijvoorbeeld zorg en onderwijs.

Voorwaarde voor alle beleid is dat er coördinatie plaats vindt. Steven Brakman zag het daarbij niet als de taak van de overheid om economische ontwikkeling in een bepaalde richting te stimuleren. Beleid moet algemeen faciliterend zijn, niet vooruitlopen op wat men in de toekomst verwacht, dat is te onzeker. Het topsectorenbeleid is daarom fout.

Een ander idee van Brakman was het stimuleren van verhuizen door met praktische maatregelen tegemoet te komen aan de huisvestingsproblemen van de bewoners van krimpgebieden. Maar: men kan ook in krimpgebieden blijven wonen omdat de afstanden naar plaatsen mét werk niet groot zijn. Door de digitalisering kunnen mensen ook meer thuis werken.

Het derde thema was scholing, waarbij uit de zaal werd opgemerkt dat niet iedereen geschikt is voor de kenniseconomie. Ook die mensen hebben recht op werk en een goed inkomen. Een echte oplossing had het forum niet, behalve dat van een bijstand waarin mensen bij mogen verdienen of minimumloonbanen in plaats van bijstand. Er liggen dus nog uitdagingen voor politici en economen, want dat is echt niet voldoende.

Henk de Weerd

Ideetje?

In Amsterdam wordt het systeem van de 'nee-nee' of 'nee-ja' sticker op de brievenbus vervangen door een ja-ja sticker. Wie geen sticker plakt, krijgt voortaan geen folders meer, maar nog wel huis-aan-huisbladen. Wie helemaal geen ongevraagde en ongeadresseerd post meer wil, moet nog wel de 'nee-nee' sticker gebruiken.

Column

De geschiedenis komt langs

Op de middelbare school ging voor mijnheer Jansen een nieuwe wereld open: literatuur. Lezen was altijd al zijn ding en toen hij twaalf werd mocht hij naar de volwassenenafdeling van de openbare bibliotheek. Een van de eerste boeken die hij daar ging lenen was *Ierse nachten* van Simon Vestdijk. Het was vooral het omslag dat het hem deed. Iets grafisch met zwart en groen en schaduwen. Veel verder dan de eerste bladzijden kwam hij overigens niet want het was saai.

Op school was het literatuuronderwijs niet veel beter. Dat ging helemaal niet over boeken, maar over allegorieën en metonymia. En hij moest een gedicht uit zijn hoofd leren en voor de klas opzeggen. De school zat in een nieuw gebouw, maar de muffe geur van voor de oorlog was hier en daar nog volop aanwezig. Dat veranderde toen in het derde jaar een nieuwe docente aantrad. De metaforen werden naar de schaduw verwezen en de klas ging zich bezig houden met de verhalen. Wat wil de schrijver zeggen en hoe doet hij dat?

Dat sloot goed aan bij mijnheer Jansens ontwakende belangstelling voor de filosofie en hij vroeg zich al snel af hoe het kan dat er na 2.500 jaar nadenken over het leven, het heelal en de rest, de antwoorden nog steeds niet gevonden zijn.

Het antwoord op die vraag ontdekte hij vele jaren en boeken later: de manier waarop mensen leven verandert voortdurend en daarmee veranderen de antwoorden van de filosofie. Het is de geschiedenis die bepaalt hoe wij over het leven denken. Dat geldt niet alleen voor filosofen, maar ook voor gewone stervelingen. Iedereen leeft zijn eigen kleine leven, maar de geschiedenis heeft het gestempeld. Zo vrij zijn wij niet. Op dit alles heeft mijnheer Jansen één uitzondering ontdekt: macht. Het lijkt wel of die zich aan alle verandering onttrekt. De hofintriges in Den Haag zijn dezelfde als die in het oude Rome, die in Washington onderscheiden zich in niets van die in het vroegere Kyoto en wat er in Moskou achter de schermen gebeurt, gebeurde al op dezelfde plaats in het oude Chinese keizerrijk. Ondanks de wereldwijde democratisering verandert de omgang met macht niet. Dat heeft in de ogen van mijnheer Jansen niets met elites te maken, maar alles met de eigenschappen van macht. Als een hulpeloze baby te worden geboren en dan de wereld naar je hand leren zetten is een overweldigende ervaring. De maatschappij biedt mensen vele mogelijkheden om die ervaring ook op volwassen leeftijd voort te zetten. Je hoeft alleen maar de uitgesleten paden te volgen.

De macht leidt zijn eigen leven en blijkbaar zijn noch de mensen, noch de geschiedenis in staat daar iets aan te veranderen.

Henk de Weerd

Agenda

Maandag 2 januari

Nieuwjaarsreceptie provincie Groningen

16:30 tot 18:30

Martinikerkhof 12

Groningen

Zaterdag 7 januari

Conferentie Een toekomst zonder de NAM?

10:00 tot 18:00 gratis

Provinciehuus Groningen

Toegang gratis. Aanmelden op:

<https://eentoekomstzonderdenam.wordpress.com/>

Zaterdag 7 januari

Debat-avond Een toekomst zonder de NAM?

20:00 tot 22:00

Groninger Forum

Toegang Gratis

Donderdag 19 januari

Nieuwe-leden- en campagnebijeenkomst GroenLinks + borrel

18:00 tot 21:30 uur

Provinciehuus, Martinikerkhof 12, Groningen

Woensdag 8 februari

Meet up met Jesse Klaver in Groningen

20:00 tot 22:00 uur

Locatie volgt

Woensdag 15 maart

Verkiezingen Tweede Kamer

Colofon

Jaargang 25, nummer 4

De Wenakker verschijnt 4 keer per jaar

Redactie: Nicolette Scholten, Ger Zuiderveen en

Henk de Weerd

Bijdragen: Harrie Miedema, Bea Moolenaar

Redactieadres

Statenfractie GroenLinks

Turfsingel 83

9712 KL Groningen 050 3164568

groenlinks@ps-provinciegroningen.nl

Kopij is van harte welkom op

bovenstaand adres.

Deadline: 1 februari 2016

Contact

Statenfractie

Arjen Nolles (fractievoorzitter): 06 38373783
arjennolles@yahoo.com

Harrie Miedema: 06 43748917
h.miedema@ps-provinciegroningen.nl

Hendri Meendering: 06 30863583
h.meendering@xs4all.nl

Leo de Vree (fractievoorzitter): 0595 464327
ldevree@planet.nl

Gedeputeerde

Nienke Homan: 06 52761547
nienkehoman4@gmail.com

Provinciaal bestuur

Ria Damhof (voorzitter): 06 14531360
riadamhof@gmail.com

Gijs van der Kroef (secretaris):
06 13705440
gijs.vdkroef@gmail.com

David van der Kellen (penningmeester):
050 4061994
vdkellen@hotmail.com

Job de Bruijn: 050 5891568
jobdebruijn@gmail.com

Henk Klabbers: 050 4062954
hklabbers@noordmaat.nl

Trevor Mooijman: 06 40708655
mooijman.trevor@gmail.com

Digitaal

- groenlinks@ps-provinciegroningen.nl
- www.groenlinksgroningen.nl
- facebook.com/groenlinks.statenfractie
- twitter.com/glprovgroningen